

**ITSENSÄ JOHTAMISELLA HYVINVOINTIIN JA
YHTEISÖLLISYYTEEN**

**Rautjärven varhaiskasvatuksen
hyvien käytäntöjen työkalupakki**

Päiväkoti Karhunpesä, Simpeleen päiväkoti, Lehmuskatu, perhepäivähoito,
Mustikkakadun ryhmis

Tekijät: Maritta Hulkkonen, Raili Laakkonen,
Tuula Pulkkinen, Jelene Rantanen

SIMPELEEN PÄIVÄKOTI, LEHMUSKATU, PERHEPÄIVÄHOITO, MUSTIKKAKADUN RYHMIS

Toimintaa määrittää

- Vasun arvot, tavoitteet ja sen kokonaisuus
- Varhaiskasvatuksen suunnitelmat/perusteet
- Varhaiskasvatusta koskevat lait ja asetukset/säädökset
- Vasun mukaista toimintaa monipuolista, arjentaitoja tukien
- Yhdenvertainen, kiusaamaton, syrjimätön, terveellinen/turvallinen kasvuympäristö

Painopisteet

- Lasten monipuolinen kasvuympäristö, oppiminen/havainnointi
- Lasten mielenkiinnonkohteet/toiveet
- Vanhempien osallisuus/osallistaminen ja toiveet
- Tarjota kokemuksia (retket, kulttuuri, tapahtumia esim.)
- Oppia arjentaitoja leikin avulla, sekä selkeällä päivärytmillä, tunnetaitoja

Arvot

- Turvallisuus, yhdenvertaisuus, terve itsetunto/terveelliset elämäntavat, hyvät tavat

Avainsanoja/ asioita vuosikelloon

- Lapsiin ja vanhempiin tutustuminen, havainnointi/ dokumentointi
- Vanhempainillat
- Lasten kanssa sääntöjen laatiminen sisälle/ulos sekä hyvät tavat tauluihin
- Lähiympäristöön tutustuminen, kirjasto vierailu, liikennekasvatus, paloasema
- Lasten mielenkiinnon kohteiden kartoitus ja toiveleikit
- Liikunnallinen ilta perheille
- Leikkejä leikkien tutustutaan lapset erilaisiin leikkeihin
- Tutustutaan lasten kanssa leikkivälineisiin sisällä ja ulkona/ lasten saatavilla oleviin materiaaleihin sekä omien jälkien siivoamiseen, oman naulakkopaikan järjestäminen ja omista tavaroista huolehtiminen sekä tutustutaan päiväkotiin/sen toimintaan/paikkoihin
- Moniammatilliset yhteistyötahot, erityisopettaja, kouluterveydenhoitaja

- Pitkin kautta opetellaan arjentaitoja, kädentaitoja, musiikin monipuolisuus, sosiaaliset taidot, yhdenvertaisuus/kiusaamisen ehkäisy, kasvu ympäristön moninaisuus eri vuoden aikoina ja kasvetaan ja kehitytään lapsena ja kasvattajana, sääntöleikit, liikuntaleikit, draama

Pitkäkestoinen leikki

- Opetellaan kauden alussa pienryhmissä pitkäkestoiseen leikkiin
- Leikkikaverin valinta vapaasti ja kasvattajan näkökulmasta sosiaalisuutta tukien kasvattajan valinta (leikin valinta vapaasti ja leikeistä valinta esim. Kortit)
- Kauden edettyä mahdollisuus jatkaa leikkejä ruokailun/ välipalan välisenä aikana
- Kasvattajan vastuu mielekkääseen leikkiin lapselle/ turvalliseen/rauhalliseen ympäristöön sekä havainnoida leikin sujuvuutta
- Leikkiin materiaalien saatavuus, mahdollistaa leikille ideointi rikkautta vieden leikkiä eteenpäin

Pedagoginen dokumentointi

- Lasten leikkien havainnointi/ dokumentointi
- Kuvat ja videoinnit leikeistä
- Vasut
- Lasten toiveet, mielenkiinnonkohteet
- Lasten laatimat toimintatavat sisällä ja ulkona
- Lasten kasvunkansioon askartelut/ kuvistuotokset

Lapsen hyväpäivä

- Hyväksytään omana itsenään
- Turvallinen kasvu ympäristö/ turvallisuus/ turvallinen aikuinen
- Hyvät kokemukset/ kasvatuksellisesti myös pettymykset
- Kaverit, sosiaaliset suhteet
- Mielekkästä toimintaa sekä mukavia kokemuksia/elämyksiä
- Arjen perustarpeet ruoka, lepo, ulkoilu, kuunteleva aikuinen

Toimiva työyhteisö

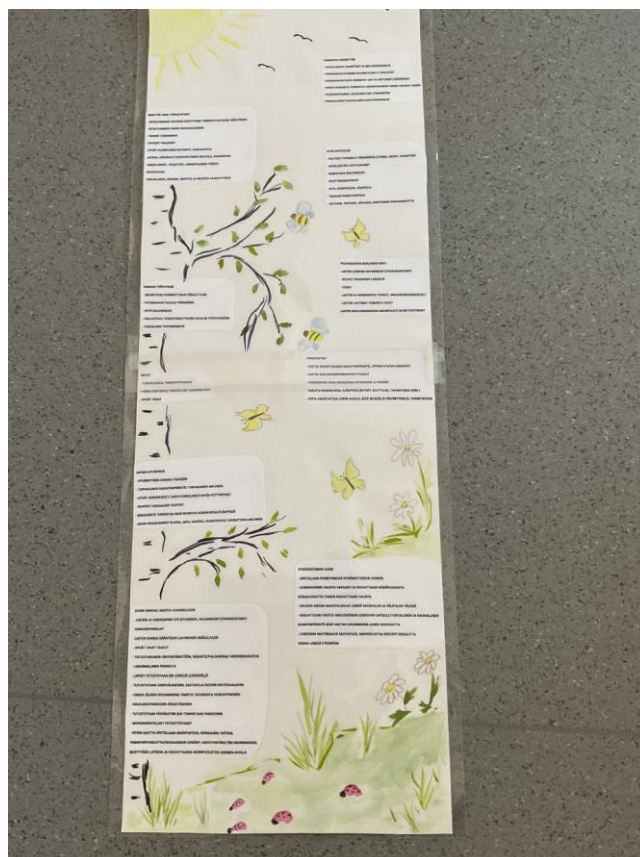
- Arvostava/ kunnioittava työ kulttuuri
- Yhteiskasvattajuus/ päämäärä
- Hyvä dialogisuus
- Osallistava toimintakulttuuri/ kuulun työyhteisöön
- Turvallinen työympäristö

Oma työkalupakki / varhaiskasvatuksen lastenhoitaja

- Sitoutuminen omiin vastuualueisiin
- Sitoutuminen yhteisiin sovittuihin toimintatapoihin/ sääntöihin
- Tiiminä toimiminen
- Yhteiset palaverit
- Hyvä vuorovaikutus, sosiaalisuus
- Aitous/läsnäolo/yhdenvertainen kohtelu/ kunnioitus
- Muistetaan vasun arvot/tavoitteet/ ammatillinen työote
- Joustavuus
- Turvallinen, lämmin, empatia ja helposti lähestyttävä

Hyvä johtajuus

- Puitteet yhteiselle päämäärälle, arvot, tavoitteet (vasu)
 - Henkilöstön vastualueet
 - Rakentava dialogisuus
 - Kehityskeskustelut
 - Aito, kuunteleva, läsnäolo
 - Tasavertainen kohtelu
 - Tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden kokonaisuutta (yhteinen tavoite)

PÄIVÄKOTI KARHUNPESÄ

Toimintaamme määritteleviä asiakirjoja mm.

- Varhaiskasvatuslaki 540/2018 ajantasaiset säädökset
- Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2021-2022
- Varhaiskasvatussuunnitelma (kunta-, lapsi-, -ryhmävasu)
- Lastensuojelulaki
- Kuntastrategia
- Unicefin lapsiystävällinen kuntamalli.
- Esiopetuksen opetussuunnitelma

Painopisteet: Pitkäkestoinen leikki, luonnossa oppiminen ja luonnosta oppiminen, pedagoginen dokumentointi

Arvot: Leikki, hyvinvointi, positiivisuus, yhteisöllisyys, luonto

AVAINSANOJA/ASIOITA VUOSIKELLOON:

- Lasten taitojen ja osaamisen kartoitus (havainnointi, sosiogrammi, leikkitaidot, tunnetaidot, matikkataidot...)
- Oman metsäretkipaikan merkintä viirillä + luontopäiväkirja, johon kirjataan mitä on opittu
- Lasten ja vanhempien osallisuus (toiminnallinen vanhempainilta, isänpäivä/äitienpäivä iltatapahtumat, vanhemmat kirjoittavat Onni-Illonan päiväkirjaa)
- Minäkuvan ja itsetunnon kasvu (vahvuuksien löytäminen)
- Lasten vasut
- Perehdyttäminen (lapsivihko, johon kirjattu lasten kiinnostuksen kohteet, vahvuudet, vanhempien ja lasten kanssa tehdyt sopimukset)
- Pelisäännöt (pedagogiset käytänteet) yhdessä mietittynä ja kirjattuna.
- Yhteisöllisyyden ja me-hengen vahvistaminen (elämyksellisyys, draama...)
- Yhteistyö Otsolan kanssa (ystävänäpäivä, laskiainen, työpajat, juhlat)
- Toiminnan havainnointi (havainnointimatriisi, ohjaustilanteiden videointi, vertaishavainnointi)
- Jatkuva arviointi arjessa
- Mustikkaretki+leipominen
- Isovanhempien päivä

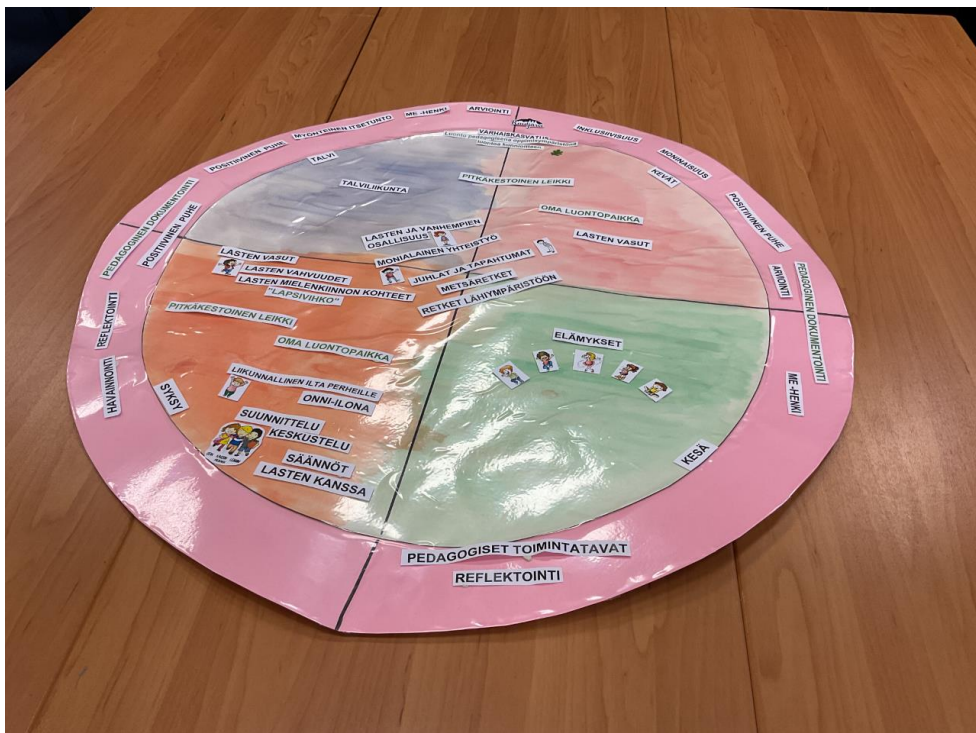
- Yhteistyö vanhusten kanssa
- Ratkaisukeskeinen ja luovia ratkaisuja ja positiivisuutta tukeva ilmapiiri (positiivisuus tukee psykolog. työ- ja opp. ympäristöä)
- Merkityksellinen puhe
- Rakennetaan opp. ympäristöjä kaikki yhdessä
- Kehittämismyönteinen ajattelutapa työyhteisössä
- Vasun kaikki osa-alueet toteutuu
- Pedagoginen dokumentointi, huomioidaan lasten osallistuminen oman toimintansa dokumentointiin (kuvien ottaminen, oma kerronta)
- Vuorovaikutuksen kehittäminen ja ylläpitäminen
- Yhteisen tavoitteen ymmärtäminen samalla tavalla
- Moninaisuus (huomioidaan perheen kulttuuri)

PITKÄKESTOINEN LEIKKI

- Lapsen omaehtoisen leikin vaaliminen (lapsen omaehtoinen leikki on hänen itsensä suunnittelemaa ja rakentamaa pitkäkestoistaleikkiä)
- Tuetaan lapsia leikkiin ja leikkipaikkaan sitoutumisessa olemalla läsnä leikissä.
- Leikkirauha. Aik. läsnäolo takaa turvallisuuden leikissä ja mahdollistaa leikkirauhan.
- Leikkiaika. Aikaa pitkäkestoiselle leikille varataan päivärytmissä ja viikko-ohjelmassa.
- Leikin rikastaminen. Aik. mukana leikissä.
- Leikin merkityksen yhteinen ymmärrys. Otetaan leikki oppimisen tueksi, esim. Duplo-rakentelussa opetellaan värejä ja lukumääriä.
- Leikit voi jättää paikalleen kahteen leikkihuoneeseen.
- Leikkipäivä perjantaisin sekä oman lelun päivä. leikimme yhdessä etukäteen sovitusti roolileikkiä, esim. Ravintola, koulu, kirjasto, merirosvoleikki... Lapset voivat tuoda roolileikkiin rekvisiittaa kotoa.
- Lapset voivat valita itse leikkipaikan.
- Pitkäkestoista leikkiä tukevat monimuotoiset oppimisympäristöt, mm. lähimetsässä oma paikka majoineen, koulun piha, leikkikenttä.
- Jumppasali lähellä ja voimme käyttää sitä myös leikkiin, silloin kun siellä ei ole muita varauksia.
- Kaikki päiväkodin tilat ovat leikkikäytössä.
- Rakennetaan lasten kanssa yhdessä opp. ympäristöjä

PEDAGOGINEN DOKUMENTOINTI

- Lasten vasut; Wilmassa ja paperinen
- Lapsivihko; lasten kiinnostuksen kohteet, vahvuudet, vanh.+ lasten kanssa tehdyt sopimukset
- Digitaaliset, kuvalliset vasukansiot Drive:ssa
- 4-5 v. kansiot kynätehtäville + piirroksille
- Lasten tuotosten kuvaaminen
- Seinällä vuodenaikataulut, jossa toiminnasta kuvia
- Sosiogrammi
- Viikkotiedote vanhemmille Wilmassa, Wilmaan lapsikohtaiset päivän kuulumiset.
- Vuosikello, joka täydentyy toimintakauden mittaan (seinällä ja paperisena vanhemmille)
- Luontopäiväkirja, johon metsäretkillä opittu piirretään ja sanoitetaan
- ONNI-Ilonan päiväkirja, joka kiertää perheissä pehmo pupun kanssa
- Karhunpesän leikekirja
- Lapsihaastattelut
- Sadutus piirroksiin
- Lapset osallistuvat oman toimintansa dokumentointiin kuvia/videoita ottamalla (+oma kerronta)

OPIMME LUONNOSSA JA LUONNOSTA

OMA LUONTOPAIKKA

- Opimme luonnossa ja luonnosta. Luonto ja pedagogiikka kulkevat käsikädessä. Suunnitelmallista ja säännöllistä.
- Luonto rikastuttaa oppimista ja tarjoaa mahdollisuuden moneen kasvatukselliseen ja opetukselliseen hetkeen.
- Luonto antaa kun hetkeen osaa tarttua ja aik. kulkee lasten tasolla aistit ja mieli avoinna.
- Retkeilemme säännöllisesti lähiluonnossa ja valitsimme oman luontopaikan, jonka merkitsimme viirillä.
- Viirin leikkasimme vanhasta valk. kankaasta ja painoimme siihen luonnon antimilla erilaisia kuvioita (mm. mustikalla)
- Tutustumme samaan ympäristöön eri vuodenaikoina. (talvella oli taukoa kun oli niin korkeat kinokset)
- Kirjasimme opitun luontopäiväkirjaan yhdessä lasten kanssa muistellen ja piirtäen.
- Opettelimme jokamiehen oikeuksia käytännössä. (lapset oppivat mm., että sammalta ei saa repiä)
- Keräsimme alueelta mustikoita ja puolukoita. Niistä kokkikoulussa valmistimme mm. smoothieta ja piirakkaa.
- Matikkahetkiä luonnossa.
- Rakensimme oman majan ison kuusen alle.
- Keräsimme luonnonmateriaaleja askarteluja varten.
- Elämyksellisyys, kokemuksellisuus, toiminnallisuus ja moniaistisuus toteutuvat luonnossa mainiosti.

MEIDÄN EHEÄ PÄIVÄ

(Minun, varhaiskasvatuksen lastenhoitajan roolini sen rakentumisessa)

- Hyödynnän positiivista pedagogiikkaa työssäni. Huomaan hyvän ja keskityn siihen.
- Toimin arjessa ratkaisukeskeisesti ja luovia ratkaisuja etsien.
- Töihin tullessani tuon ammatillisuuden, sensitiivisen kohtaamisen ja positiivisuuden.
- Kehitän ja ylläpidän osaamista (ammatillinen kirjallisuus, webinaarit, koulutus)
- Oma vasuosaaminen ajan tasalla ja jaan sitä myös muille.
- Ajattelen kehittämismyönteisesti
- Otan vastaan pedagogista johtamista
- Perustehtävä on kirkas>ammatillinen työote
- Olen lasten käytettävissä
- Ymmärrän leikin merkityksen lapsen eheän päivän näkökulmasta
- Sitoudun varhaiskasvatuksen ja kunnan arvoihin.
- Tuen pitkäkestoisen leikin toteutumista
- Olen saanut koulutusta ja harj. miten toimia haasteellisissa tilanteissa ammatillisesti.
- Arjessa tapahtuva ammatillinen keskustelu (+videointi) ja ohjaustilanteiden arviointi (vertaishavainnointi).
- Meillä kukkii auttamiskulttuuri
- Toimitaan vasulähtöisesti tiimissä
- Ylläpidän pedagogista puhetta
- Meillä on yhteinen ymmärrys työyhteisössä tavoitteesta>lapsen eheä päivä
- Edistän lapsen oppimaan oppimista
- Dialogisuus toimii meillä arjessa. Olen osa tiimiä, jossa tulen kuulluksi ja arvostetuksi.
- Suunnitellaan yhdessä tiimissä toimintaa lasten vasujen pohjalta.
- Tiimi saa pedagogista tukea ja johtamista lähijohtajalta.
- Moninaisuus toteutuu, kun kaikki yhdessä rakennamme ja kannattelemmme oppimisympäristöjä (henkilökunta, lapset, vanhemmat, siistijä, talonmies...)>tuemme näin tämän ryhmän lasten vahvuuksia
- Tunnistan työyhteisömme voiman
- Heittäydyn ja hassuttelen
- Reflektoin omaa toimintaa.

Lähijohtajien työkalut (kunnassa kaksi lähijohtajaa)

- Tiimisopimukset
- Yhteiset palaverit / yhteinen visio
- Koulutukset / osaamisen kartoitukset
- Moniammatillinen yhteistyö
- Perustehtävien kirkastus / tehtäväkuvaukset
- Kehityskeskustelut
- Arvokeskustelut
- Toimiva työyhteisö
- Motivoitunut henkilöstö
- Pedagogiset ym. arvioinnit
- Turvallisuus- ym. suunnitelmat
- Varhaiskasvatuksen perusteet
- Sensitiivisyys
- Kannustaminen
- Positiivinen palaute
- Moninaisuuden arvostaminen
- Työntekijän omien vahvuuksien käyttäminen varhaiskasvatuksen toiminnassa.
- **Toimiva jaettu johtajuus tuottaa:** Yhteisöön uusia luovia tapoja toimia.
- Vastuuta työn laadusta.
- Kokemuksia osallisuudesta, ammattitaidon arvostamisesta.

